

Днешното българско кино може да се показва и на най-взискателната публика

На 14 март, в голямата зала на пражкото кино „Луцерна“ бе открито 16-ото издание на Фестивала на българските филми. Официалната вечер премина под знака на „Уроците на Блага“, носител на Голямата награда на Филмовия фестивал в Карлови Вари. Форумът се организира всяка година от Посолството на България в Чехия и Българския културен институт в Прага и през 2024 бе под патронажа на министрите на културата на България и Чехия – Кръстю Кръстев и Мартин Бакса.

И тази година Българският културен институт остава верен на традицията да представя най-новото от българското кино, което е в изключителен подем и придобива все по-голяма популярност на световните екрани“, подчерта директорът на Българския културен институт в чешката столица г-н Володя Гоцев. Той представи програмата на Фестивала, който продължи от 14 до 17 март, включващ общо 5 български филма, от които един детски. Г-н Гоцев отправи благодарност към „хората и институциите, заради чиито труд и професионализъм се случва това събитие“.

След приветствените уводни думи, словото бе дадено на Н. Пр. г-н Данчо Мичев, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Чешката република: „Така се случи, че преди 16 години бях някъде тук, в залата, на прощъпулника на Фестивала и тогава си казах: „В страната на Менцел и на Форман да учудим някого с кино, е все едно да отидем с Ломско пиво във Велке Поповице. Но в живота има моменти, когато песимистичните нагласи не се оправдават и човек вместо да се ядосва, се радва и е доволен от крайния резултат. Такъв момент за мен беше миналата година, когато в Карлови Вари изгледахме филма „Уроците на Блага“, посрещнахме творците, видях реакцията на публиката, видях нагласата на журито и тогава разбрах, че съм грешал и че съвременното българско кино може да се показва и на най-взискателната публика.

Днешният филм и тези през следващите дни, ще ни покажат, че аз сгреших, сгреших, сгреших. Но понеже не винаги греша, ще разберете, че нашето кино е много добро“, завърши словото си посланик Данчо Мичев.

С п е ц и а л н и гости в първия фестивален ден бяха режисьорът на филма „Уроците на Блага“ Стефан Командарев, актьорите Ели Скорчева, Розалия Абгарян, Герасим Георгиев – Геро и Малин Кръстев, които се срещнаха с публиката след прожекцията.

„Уроците на Блага“ спечели „Кристален Глобус“ за най-добър филм в Карлови Вари, както и наградата за главна женска роля на Ели Скорчева. Филмът получи и престижната номинация за Европейските филмови награди, наградата на журито в Рим, както и 7 награди „Златна Роза“, включително за най-добър филм.

„Стефан Командарев не прави филми, които да ни разсеят, да ни забавляват на маса или да ни успокоят, че всичко е наред. Той прави социално кино, кино с мисъл и цел, насочващо публичното внимание към проблемите на обществото, в което живеем. Новият филм на Стефан Командарев „Уроците на Блага“ ни

Официално откриване: Володя Гоцев и Н. Пр. Данчо Мичев, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Чешката република

прекарва през най-тъмните кътчета на българската действителност, като поставя във фокуса една от най-незачитаните и уязвими прослойки в обществото ни, а именно пенсионерите. Познавам тази жена, Блага, както навярно я познавате и вие. Тя може да носи друго име, може да е вдовица, разведена или да има безхарактерен мъж, посветен на излежаването пред телевизора. Остаряла, жилава, обезкуражена жена, която крие хрежкостта си зад инатлива твърдост, самотата – зад безкомпромисност, огорчението от света – зад аскетизъм. Сред толкова опортюнисти, тя е самураят на българския преход: достойнството преди качеството на живот. Не е гримирана, не е добре облечена, не е богата, нито крайно бедна; по-скоро образована и с вкус към красивото (във филма слуша провинциалната симфониета в полупразна зала). Ели Скорчева, много

по-хубава и лъчезарна на възрастта на героинята, виртуозно се намъква в този печален образ на постсоц феминизма. Нейното завръщане на екрана след трийсет години пауза е една от големите новини около „Уроците на Блага“ – само възрастните зрители помнят ролите ѝ в „Адаптация“ и „Търновската царица“, преди повече от четиридесет години.

Първоначално режисьорът Стефан Командарев и сценаристът му Симеон Венциславов („Ага“, „В кръг“) планират филм за телефонните измамници, с работно заглавие „Ало“: финалът на „социалната“ трилогия, която започна с таксиметрови шофьори и продължи с полицаи.

раната учителка по български Блага е погребала своя съпруг-полицай. И със смърт завършва, а през останалото време не става по-весело. Героинята копнее за едно: да изгради достоен вечен дом за мъжа си и, някой ден, за себе си до него. Има само едно „но“: целият свят е срещу нея, готов да я унижи, оскърби и ограби. „Блага“ е събирателен образ на поколението на нашите родители. Те се оказаха най-голямата жертва на този период на прехода. И тук говорим за свеждане на техния живот до едно ниво на физическо оцеляване. Тотална загуба на достойнство“, споделя Командарев за избора на тема.

„Не, няма да се отървем от на-

ността, унижително ниските пенсии и пренебрежителното отношение към възрастните и стигнем до масовата емиграция на младото поколение в чужбина, се получава една доста песимистична картина на родната действителност към момента.

По време на Фестивала в Прага можехме да видим и друг български филм, засягащ много сходни теми – „Добрият шофьор“ на режисьора Тонислав Христов. И двата филма си служат със смразяващ реализъм при изграждането на художествения свят и си поставят за цел да извадят на показ актуалните проблеми в страната ни. Главният герой от „Добрият шофьор“, таксиметровият шофьор Иван

Воладя Гоцев, Ели Скорчева, Розалия Абгарян, Герасим Георгиев – Геро, Малин Кръстев и Итка Зарубова

Пълната зала е доказателство за интереса към съвременното българско кино

Хвърлянето на пари от балкона остава само завръзка, в готовия си вид „Уроците на Блага“ е портрет на една жена, загубила всичко. За разлика от предишните два антологични филма, този е почти моноспектаклов. Ели Скорчева в ролята е наистина внушителна, въздействаща, заслужила награди. Много събрано, недраматично изпълнение, буквално без промяна на мимиката, никакви резки движения, почти невидима метаморфоза от отчаяна вдовица до морално чудовище. Командарев може да си позволи да събере най-добрите български актьори и във втория план виждаме Ивайло Христов, Иван Бърнев, Стефан Денолюбов, Асен Блатечки. Но всички те са миманс, едноизмерни сенки, дори имената им не научаваме. Един Герасим Георгиев-Геро се откроява със своя невидим персонаж, изигран само с глас. Филмът започва със смърт – пенсиони-

следството на социализма – нито в паметниците („1300 години България“ над Шумен стърчи в една от централните метафори на филма), нито в главите си. В „Уроците на Блага“ липсват нюанси. Всичко е в черната гама. Осветлението и цветовата палитра на камерата са оскъдни, почти графични. От самото начало Блага не е добър човек. Тя е прилежен, компетентен, спазващ правилата, почтен човек. Но в нея няма мекота, обич, топлина (някак това личи и в скайп-връзката със сина ѝ, емигрант в Америка). Твърде строга е с очарователната си ученичка – избягала от бомбите в Арцах арменка, която мечтае за мирен живот с български паспорт...“, пише Анита Димитрова в segabg.com.

Филмът е насочен върху наболели въпроси в нашата страна. Като започнем от неработещата ни правосъдна система, преминаем през бед-

(Малин Кръстев), също като Блага се оказва в безизходица и бива тласнат към извършването на престъпление, в неговия случай – нелегален превоз на мигранти. И Иван, както Блага не е представен като напълно позитивен или напълно негативен герой. Образите и на двамата не се вписват изцяло в опростените категории „добър“ и „лош“ и това ги прави автентични. Те са сложни, истински герои, с всичките си недостатъци, слабости, страхове и пороци, а моралната оценка остава в ръцете на зрителя.

За съжаление, както „Добрият шофьор“, така и останалите представени филми на дългоочаквания всяка година форум: „Аромат на липа“, „Васил“ и „Случаят Тесла“ нашият екип не успя да види поради редица други събития на същите дати.

Да се надяваме, че ще можем да им се насладим по друго време и по друг повод! ◆